

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN ANTRENÖRLÜK MESLEĞİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ GELİŞTİRME ÇALIŞMASI

Ahmet TURĞUT¹, Volkan SURAL¹, Adnan KAN²

¹Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği ABD Doktora programı, Ankara

²Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Ankara

Geliş Tarihi:13.03.2018

Kabul Tarihi:18.04.2018

SPORMETRE, 2018,16(2),96-110

Öz: Bu araştırmanın amacı liselerde öğrenim gören öğrencilerin antrenörlük mesleğine yönelik tutumlarını ölçmeye dönük ölçme aracı geliştirmektir. Ölçek geliştirme sürecinde geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları 366 öğrenci ile yürütülmüştür. Ölçeğin kapsam geçerliği uzman görüşleri, yapı geçerliği ise hem açıklayıcı hem de doğrulayıcı faktör analizi aracılığıyla sağlanmıştır. Yapılan geçerlik çalışmaları neticesinde ölçeğin üç faktörlü toplam 15 maddeden oluştuğu ve faktörlerin birlikte varyansın % 62,811'ini açıkladığı tespit edilmiştir. Ölçeğin güvenilirlik çalışmaları ölçeğin tamamı ve alt faktörleri için hesaplanan iç tutarlık katsayıları ile belirlenmiştir. Ölçeğin tamamına ait Cronbach alfa (α) değeri 0,90 olarak bulunmuştur. Hesaplanan bu değerler ölçekten elde edilen puanların güvenilirliğinin yüksek olduğunu göstermektedir. Yapılan analizler sonucunda 3 faktörlü yapı doğrulanmıştır. Elde edilen bulgular neticesinde; ölçeğin öğrencilerin antrenörlük mesleğine yönelik tutumlarını geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçen bir ölçüm aracı olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Antrenörlük Mesleği, Tutum Ölçeği, Ölçek Geliştirme

A STUDY TO DEVELOP AN ATTITUDE SCALE FOR HIGH SCHOOL STUDENTS TOWARDS COACHING JOB

Abstract: The aim of this research is to develop a measurement tool to measure the attitudes of high school students towards coaching profession. Validity and reliability studies were carried out with 366 students during the scale development process. The content validity of the scale is based on expert opinions, while the construct validity is provided by both explanatory and confirmatory factor analysis. As a result of the validity studies, it was determined that the scale consists of 15 items in total with three factors and the factors explain 62,811% of the total variance. Reliability studies of the scale were determined by internal consistency coefficients calculated for all of the scale and its sub-factors. The Cronbach alpha (α) value of the scale was found to be 0,90. These calculated values indicate that the reliability of the scores obtained from the scale is high. As a result of the analysis made, 3 factorial structure was verified. As a result of the findings, it is determined that the scale is a measurement tool that measures students' attitudes toward the coaching profession in a valid and reliable way.

Key Words: Coaching profession, attitude scale, scale development

GİRİŞ

Tutum; belli bir nesne, durum, kurum, kavram ya da diğer insanlara karşı öğrenilmiş, olumlu ya da olumsuz reaksiyonda bulunma yönelimidir (Tezbaşaran, 2008). Tutumların, bilişsel, duyuşsal ve davranışsal olmak üzere üç ögesi bulunmaktadır. Bu öğeler arasında ise genellikle iç tutarlılık bulunduğu inanılmaktadır. Bu varsayım göre bireyin bir konu ile ilgili bildikleri o konuya olumlu bakmasını gerektiriyorsa (bilişsel öğe), birey o konuya karşın olumludur (duyuşsal öğe). Bu durumu ise sözleri ya da davranışları (davranışsal öğe) ile gösterir. Bu bağlamda da tutumların sadece bir davranış eğilimi ya da bir duygu olmadığını, aynı zaman da biliş-duygu-davranış eğilimi bütünleşmesi olduğunu kanıtlar. Neticede bu durum üç öğeli tutum modeli olarak adlandırılmıştır (Tavşancıl, 2006). Belirli bir nesneye, kavrama, objeye veya şahsa yönelik tutumun belirlenmesi birkaç yolla sağlanabilmektedir. Bunlar, fizyolojik

tepkilerden vardama, açık davranışlardan vardama ve ölçek geliştirmedir (Kan ve Akbaş, 2005). Tutum ölçekleri sayesinde bireyin duygu, düşünce ve davranışları hakkında bir fikre sahip oluna bileneceği için bireyin gelecekte hangi mesleğe daha yatkın ve mutlu olmasının yordanabilmesi birey hayatı ve toplum için büyük önem arz etmektedir. Orhan 2010, insanoğlu için tutumların oluşması açısından kritik dönem olarak değerlendirilen 12-30 yaşları arası önem arz etmektedir. Bu dönem kendi içerisinde ergenlik devresi (12-21 yaş arası) ve ilk yetişkinlik devresi (21-30 yaşlar arası) olmak üzere ikiye ayrılabilir. Özellikle kritik dönem içerisinde ilk evre olan ergenlik devresinde tutumlar şekillenmektedir. Bu bağlamda araştırma grubunu oluşturan lise öğrencilerinin bu evrede bulunmaları mesleklere yönelik tutumlarının tespit edilmesi açısından son derece önemlidir. Bu tespit aynı zamanda öğrencilerin yaşam kalitelerini arttırmaları açısından önemli bir kılavuz görevi üstlenmektedir.

Belli bir eğitim ile kazanılan sistemli bilgi ve maharete dayalı, insanlara faydalı mal üreterek veya hizmet vererek karşılığında para elde edebilmek için yapılan kuralları belirlenmiş işlere meslek denir (TDK, 2006). Bu bağlamda antrenörlük mesleği, sporcuların fiziksel, duygusal, zihinsel ve sosyal kapasitelerinin amaçlı davranışlarla geliştirilmesine destek sağlayan ve bu hedef doğrultusunda antrenmanın bilimsel amaçlarını yerine getirmek için eğitim-öğretim almış kişilerin gerçekleştirdiği meslek grubudur (Konter, 1996).

Bu bağlamda, antrenörlük mesleğiyle ilgili yapılan çalışmalardan araştırmacılara yol gösteren özellikle birkaç çalışmadan bahsedilebilir. Bunlar; Yaşar Sevim 2010'in Antrenörlük Eğitimi İlkeleri; Yaşar Sevim, Fehmi Tuncel, Emre Erol ve Hakan Sunay'ın 2001'de Antrenör eğitimi ve ilkeleri; Antrenör eğitimi ve ilkeleri Fehmi Tuncel 2007'nin Antrenörlük ve antrenman; Erkut Konter 2004'in Antrenörlük ve takım psikolojisi kitabı ve Hakan Sunay 1995'in Türkiye'de antrenör eğitim programlarının etkinliği isimli doktora tez çalışması literatürümüze antrenörlük mesleği hakkında araştırmacılara ve antrenörlükle ilgilenen bireylere yol gösterici bir rehber özelliği taşıyarak, aynı zamanda alana çeşitli açılardan da önemli katkılar sağlamaktadırlar.

Antrenörlük hakkında ülkemizde yapılan araştırmaların büyük bir kısmında ise, Chelladurai ve Saleh (1980) tarafından geliştirilen Spor için Liderlik Ölçeğinin 3 formu kullanılmıştır. Bu ölçek formları ile hem antrenörler kendilerinin hem de sporcuların antrenörlerinin hangi lider davranışlarını gösterdikleri tespit edilmiştir. Aynı zamanda hem sporcuların antrenörlerinde bulunmasını istedikleri lider davranışlar belirlenmiş, hem de ölçek çeşitli formlara dönüştürülerek literatüre katkı sağlamıştır (Yenel ve ark, 2006; İnce, 2006; Donuk, 2006; Toros ve Tiryaki, 2006; Unutmaz ve Gençer, 2012; Başer, 2009.). Chelladurai ve Saleh (1980) kadar olmasa da bir diğer yaygın anket David R. Frew (1977) tarafından geliştirilen Liderlik stili testi anketidir. Frew'in anketi ile bazı araştırmacılar antrenörlerin liderlik tarzlarını tespit ederken (Çeyiz, 2007 ve Timurkaan, 2016); diğer araştırmacılar antrenörlerin liderlik tarzları ile bir takım özellikleri karşılaştırarak kullanmışlardır (Körük ve ark, 2003; Temel, 2010; Aslan, 2015).

Ülkemizde çoğu beden eğitimi ve spor yüksekokullarında ve spor bilimleri fakültelerinde, beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümünün yanı sıra antrenörlük

eğitimi b6l6m6 de mevcuttur. Yapılan çoğu araştırmalarda 6đrencilerin veya 6đretmenlerin beden eğitimi ve spor 6đretmenliđi dersine veya mesleğine y6nelik tutumları 6l6lmektedir. Fakat antren6rl6k mesleği ile ilgili hem mesleği icra edenlerin, hem b6l6m6 okuyanların hem de eğitim-6đretim hayatına devam eden 6đrencilerin antren6rl6k mesleği hakkında tutumlarının 6l6lmemesi literat6rdeki eksiklik olarak tespit edilmiştir.

Bu bağlamda antren6rl6k mesleğine y6nelik tutumların tespiti ile meslek adaylarının mesleğe ilişkin tutumları geçerli ve g6venilir bir şekilde saptanabilir. Dolayısıyla bu araştırmadan elde edilen 6leğin; okullarda g6rev yapan psikolojik danışmanlar, 6niversitelerin kariyer planlama uygulama ve araştırma merkezlerindeki g6revliler, alan ve antren6rl6k mesleğiyle ilgilenen araştırmacılar için lise 6đrencilerinin antren6rl6k mesleğine y6nelik tutumlarını belirleyebilmek amacıyla yol g6stermesi beklenmektedir. Bu gerekçelerden hareketle bu araştırmanın amacı, Lise 6đrencilerinin antren6rl6k mesleğine y6nelik tutumunu 6lmek amacıyla kullanılabilir bir 6lek geliştirilmesi amaçlanmıştır.

MATERYAL VE METOT

Çalışma Grubu

6lek geliştirme s6reci için Kline (2011) 6rneklem grubunun 6lekteki madde sayısının 10 katı kadar olmasını, çoğunlukla 200 kişilik bir 6rneklem b6y6kl6đ6n6n fakt6r analizi için yeterli olduğunu ifade etmiştir. Bu araştırmada, Ankara il merkezinde eğitim ve 6đretim faaliyetini s6rd6ren Tablo 1’de betimsel 6zellikleri verilen 4 liseye ait 366 g6n6ll6 6đrencinin (14 ile 19 yaş arası) 6zerinden denemelik 6leğin 6z6mlenmeleri yapılmıştır.

Tablo 1: Çalışma grubunda yer alan 6đrencilere ilişkin betimsel bilgiler

Sınıf D6zeyi	6đrenci Sayısı		Cinsiyet			
			Erkek		Kadın	
	F	%	F	%	f	%
Lise 1	58	15,8	38	10,4	20	5,5
Lise 2	64	17,5	28	7,7	36	9,8
Lise 3	151	41,3	84	23	67	18,3
Lise 4	93	25,4	50	13,7	43	11,7
Toplam	366	100,0	200	54,6	166	45,4

Veri Toplama Aracı Olarak 6lek Maddelerinin Yazılması ve Denemelik Formun Oluşturulması

Tutum 6leğine ilişkin maddelerin yazım aşamasında tutum ve tutum 6l6lmesine ilişkin literat6r taraması yapılmış, tutuma ilişkin kuramsal yapı (bilişsel, duyuşsal, davranışsal vs.) ve bu kuramsal yapıya uygun hususlar (tutum c6mlelerinin ifadesi, içeriği, şiddeti vb.) dikkate alınmıştır. Tablo 2’de g6r6ld6đ6 6zere, Tavşancıl 2014 tutumu oluşturan temel 6đeler g6z 6n6nde bulundurularak denemelik 6lek maddeleri oluşturulmaya çalışılmıştır. Bununla birlikte, diğer araştırmacılar tarafından farklı konularda hazırlanan tutum 6lekleri de tetkik edilerek madde yazımı evresinde faydalanılmıştır.

Tablo 2: Tutumu oluşturan temel öğelere örnek maddeler

Temel Öğe	Madde
Duyuşsal	Antrenörlük ilgi duyduğum meslekler arasındadır.
Bilişsel	Benim için uygun olan mesleğin Antrenörlük olduğuna inanıyorum.
Davranışsal	Spor müsabakalarından sonra Antrenörlerin yorumlarını dinlerim.

Gerekli incelemeler ve araştırmalar yapıldıktan sonra antrenörlük mesleğine ilişkin tutumu ölçtüğü düşünülen 54 madde yazılmıştır. Yazılan maddelerin kapsam geçerlik oranlarını (KGO) tespit edebilmek için Lawshe tekniğinden yararlanılmıştır. Bu tekniğin hesaplama açısından kolaylık sağlayabilmesi için Veneziano ve Hooper (1997) tarafından KGO'nun minimum değerleri bir tabloya dönüştürülmüştür. Bu tekniğe göre her bir madde için 5 uzman görüşüne göre KGO değerlerinin en az 0,99 olması gerekmektedir. Bu bağlamda madde havuzundaki bu kriteri sağlamayan 21 madde ölçekten çıkarılarak, kalan maddelerin kapsam geçerlik indeksine (KGİ) bakılmıştır. Nihai forma alınacak maddelerin toplam KGO ortalamaları üzerinden KGİ değerleri elde edilmektedir. KGİ değerinin 0,67'den büyük olduğu durumlarda ölçeğin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirtilmiştir. Bu bağlamda yapılan hesaplama neticesinde KGİ değerinin 1 bulunması nedeniyle, kalan 33 maddenin KGİ kriterini sağladığı belirlenmiştir (Alpar, 2010; Yurdugül, 2005). Yapılan incelemeler neticesinde nihai deneme formu kalan 33 maddeden (21 olumlu, 12 olumsuz) oluşturulmuştur.

Ölçekteki ifadeler kesinlikle katılıyorum, katılıyorum, kısmen katılıyorum, katılmıyorum ve kesinlikle katılmıyorum şeklinde beşli Likert ölçeğine uygun biçimde derecelendirilmiştir. Veriler analiz edilirken “kesinlikle katılıyorum” 5, “katılıyorum” 4, “kısmen katılıyorum” 3, “katılmıyorum” 2 ve “kesinlikle katılmıyorum” 1 şeklinde puanlanırken; olumsuz tutum maddelerinin puanlanmasında bu durumun tam tersi bir yöntem uygulanmıştır. Bu bağlamda her bir veri toplama aracı madde tepki puanlarının toplamından oluşan toplam ölçek puanı elde edilmiştir. Bu durumda ölçekten alınacak en düşük puan 15 iken en yüksek puan 75'tir. Ölçekten alınan puanlara ilişkin değerlendirme yapabilmek için aralık katsayısı tespit edilmiştir. Bu bağlamda 15-27 puan aralığı “çok düşük tutum”, 28-39 puan aralığı “düşük tutum”, 40-51 puan aralığı “orta düzeyde tutum”, 52-63 puan aralığı “yüksek tutum” ve 64-75 puan aralığı “çok yüksek tutum” olarak ifade edilebilir. Demirhan ve Altay 2001, tutum puanlarının yorumlanması esnasında bu hesaplamanın mutlak anlamları taşıyamayabileceği de akılda bulundurulmalıdır.

Verilerin Çözümlemesi

Oluşturulan 33 maddelik denemelik ölçek Lise 1, Lise 2, Lise 3 ve Lise 4. sınıfta öğrenim gören 402 öğrenciye uygulanmıştır. Fakat ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları uygun olmayan, tamamlanmamış ölçekler çıkarıldıktan sonra 366 öğrenci üzerinde uygulanmıştır. Elde edilen veriler üzerinde geçerlik ve güvenilirliğe delil sağlamak maksadıyla Tablo 3'deki çözümler yapılmıştır:

Tablo 3: Verilerin analizinde kullanılan analizler

Test Edilen Özellik	Test
Güvenirlilik	Cra güvenirlilikleri
Madde analizi	Madde toplam test korelasyonları ve t testi
Verilerin temel bileşenler analizine uygunluğunun saptanması	Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Barlett Sphericity testi
Yapı geçerliği	Faktör analizi
Teorik faktör yapısı	Açıklayıcı faktör analizi
Teorik faktör yapısının test edilmesi	Doğrulayıcı faktör analizi

Verilerin Analizi

Ölçeğin taslak formunun 366 öğrenciye uygulanması ile ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır. Ölçek geliştirme sürecinde elde edilen veriler SPSS23 ve LISREL8.7 programları ile analiz edilmiştir. Ölçeğin yapı geçerliğini tespit etmek için SPSS23 programı ile açıklayıcı faktör analizi ve LISREL8.7 programı aracılığıyla doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Ölçeğin güvenirliğini belirlemek için ise hem ölçeğin tamamı hem de alt faktörler için iç tutarlık katsayıları SPSS23 programı ile Cronbach alfa (α) değerleri hesaplanarak tespit edilmiştir.

BULGULAR

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliğine ilişkin bilgi elde etmek amacıyla “döndürülmüş temel bileşenler analizi” kullanılmıştır. Verilerin temel bileşenler analizine uygunluğu Kaiser-Meyer Olkin (KMO) katsayısı ve Barlett Sphericity testi ile incelenmiştir. KMO katsayısı, verilerin ve örneklem büyüklüğünün seçilen analize uygun ve yeterli olduğunu belirlemede kullanılan istatistiksel bir metottur. KMO katsayısı 1’e yaklaştıkça verilerin analize uygun olduğu anlamına gelmektedir (Alpar, 2011). Yapılan analiz sonucunda KMO değeri 0,92 olarak bulunmuştur. Barlett Sphericity testi verilerin çok değişkenli normal dağılımdan türeyip türemediğini belirlemek için kullanılacak istatistiksel bir tekniktir. Bu test neticesinde ulaşılan chi-square test istatistiğinin anlamlı çıkması verilerin çok değişkenli normal dağılımdan geldiğinin göstergesidir (Kan ve Akbaş, 2005). Çalışma içerisinde yapılan analiz sonucunda Barlett testi anlamlı bulunmuştur ($\chi^2=2700,201$; $p<0,05$).

Öğrencilerin antrenörlük mesleğine dönük tutumlarına ilişkin anlamlı bir yapıya ulaşabilmek, ölçek maddelerinin ölçtüğü ve faktör ya da bileşen adı verilen yapı ya da yapıları meydana çıkarmak için faktör analizi uygulanmıştır. Uygulanan faktör analizi sonucunda, 33 maddeden oluşan ölçekten, ölçeğin yapısına uymayan ya da birden fazla faktöre yük veren 18 madde (1, 2, 4, 6, 7, 8, 10, 11, 15, 16, 18, 19, 22, 23, 24, 25, 27, 28) ölçekten çıkarılmıştır. Geriye kalan 15 madde özdeğeri 1’in üzerinde olan 3 alt faktörlü bir yapı oluşturmuştur. Yapılan ölçek çalışmasının Özdamar 2013, hem özdeğer sayısının 0,7 ve 0,7’den daha yüksek olduğu durumlarda faktör olarak alınmasının uygun olacağını ileri süren Joliffe kriteri yaklaşımını hem de Guttman’dan aktaran Thompson (2004) faktörlerin özdeğer sayılarının 1.0’dan büyük olması gerektiği kuralını, araştırmada yer alan faktörlerin özdeğer sayılarına bakıldığında bu yaklaşımın ve kuralın gerekliliklerini yerine getirdiği anlaşılmaktadır. Araştırmada

erişilen özdeğer sayıları ve buna bağlı olarak gerçekleştirilen isimlendirme işlemlerine ait bulgular ve yorumlar ise aşağıda yer almaktadır:

Ölçekte hem benzer maddelerin toplandığı maddelerin ifadelerine hem de alan yazındaki farklı araştırmacılar tarafından geliştirilen tutum ölçeklerinin alt boyutlarına verdikleri isimlendirmeler (etiketlendirme) dikkate alınmıştır. Bu bağlamda birinci alt faktör incelendiğinde; antrenörlük mesleğine yönelik sevgi içerikli tutum ifadelerinden meydana geldiği belirlendiğinden dolayı, birinci alt faktör sevgi olarak isimlendirilmiştir (Adıgüzel 2012; Ünlü, 2011; Tufan ve Güdek 2008; Çetin, 2006). Sevgi alt faktörü 7 maddeden oluşmakta (3, 5, 9, 12, 13, 21, 30) ve yapı içerisinde her bir faktörün önem derecesi ve ağırlığına ilişkin bilgi veren birinci faktöre ait özdeğer 6,553 olarak bulunmuştur. Tek başına bu alt faktör tutum değişkeninin %43,68'ini açıklamaktadır. İkinci alt faktör incelendiğinde; antrenörlük mesleğine yönelik ilgi içerikli tutum ifadelerinden meydana geldiği belirlendiğinden dolayı, ikinci alt faktör ilgi olarak isimlendirilmiştir (Bakıroğlu ve Kurtuldu, 2015; Yanık ve Çamlıyer, 2013; Çelik, Gazioğlu ve Pesen 2012; Öncü, Gürbüz ve Tunçkol, 2012; Arslan ve Aytaç, 2010; Tekbıyık ve Akdeniz, 2010; Ocak ve Dönmez, 2010; Nazlıçiçek ve Erkin, 2002). İlgi alt faktörü 5 maddeden (14, 17, 20, 26, 29) oluşmakta ve bu faktöre ait özdeğer 1,814 olarak bulunmuştur. Tek başına bu alt faktör ilgili tutum değişkenine ait varyansın %12,09'unu açıklamaktadır. Üçüncü alt faktör incelendiğinde; antrenörlük mesleğine yönelik olumsuz tutum ifadelerinden meydana geldiği belirlendiğinden dolayı, üçüncü alt faktör olumsuz tutum olarak isimlendirilmiştir (Orhan ve Kan, 2018; Üner, Kan ve Akkuş, 2017; Turan Oluk, Kan ve Ekmekci, 2016; Şad, 2012; Evrekli, İnel, Balım ve Kesercioğlu, 2009). Olumsuz tutum alt faktörü 3 maddeden (31, 32, 33) oluşmakta ve bu faktöre ait özdeğer 1,055 olarak bulunmuştur. Tek başına bu faktör ilgili tutum değişkenine ait varyansın %7,03'ünü açıklamaktadır. Bu üç alt faktör birlikte ilgili tutum değişkenine ilişkin varyansın %62,81'ini açıklamaktadır. Ölçeği oluşturan maddelere ilişkin faktör yükleri 0,58 ile 0,84 arasında değişmektedir.

Bu bağlamda tüm grup üzerinden tüm ölçeğe ait betimsel istatistikler ve geçerlik analize ait olan aritmetik ortalama, standart sapma, faktörlerin yük ve özdeğerleri Tablo 4'de verilmiştir. Tüm bu bulgular ölçeğin tatmin edici seviyede yapı geçerliğine sahip olduğuna ilişkin kanıt olarak kullanılmıştır.

Tablo 4: Lise Öğrencilerinin Antrenörlük Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeğine Ait Betimsel İstatistikler ve Geçerlik Analizi

NMN	YMN	Maddeler	Tüm Grup			
			AO	SS	FY	E
3	1	Fırsat verilirse bir Antrenörün yanında çalışmak isterim.	3,56	1,33	0,77	6,553 (1. faktör) %43,68
13	2	Antrenörlük mesleği bana sıkıcı geliyor.	3,54	1,20	0,58	
9	3	Benim için uygun olan mesleğin Antrenörlük olduğuna inanıyorum.	2,19	1,03	0,75	
12	4	Antrenör olma düşüncesi bile bana cazip geliyor.	2,71	1,22	0,74	

5	5	Antrenörlük ilgi duyduğum meslekler arasındadır.	2,55	1,23	0,74	
21	6	İmkan verilirse Antrenör olmak isterim.	2,77	1,34	0,83	
30	7	Gelecekte Antrenörlük mesleğini seçmek isterim.	2,37	1,18	0,80	
20	8	Antrenörlerle ilgili her şey ilgimi çeker.	2,51	1,15	0,67	1,814 (2. faktör) %12,09
17	9	Antrenörlerle ilgili haberleri takip ederim.	2,47	1,21	0,70	
26	10	Antrenörler hakkında konuşmaktan büyük zevk alırım.	2,66	1,20	0,72	
14	11	Antrenörlük yapan insanlara sempati duyarım.	3,40	1,13	0,62	
29	12	Spor müsabakalarından sonra antrenörlerin yorumlarını dinlerim.	3,23	1,38	0,73	
31	13	Spor kulüplerinin antrenörlere ihtiyacı olmadığını düşünüyorum.	4,42	0,99	0,69	1,055 (3. faktör)
32	14	Antrenörlerin fikirlerini değerli bulmam.	4,40	0,87	0,84	
33	15	Herhangi bir spor müsabakasından sonra antrenörlerin konuşmasını boş bulurum.	4,10	1,16	0,71	

Araştırma grubu üzerinde ölçeğin alt boyutları arasındaki ilişkiyi sorgulanmak amacıyla yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon analizi sonucunda faktörler arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu ilişkiler en yüksek İlgi alt boyutu ile Sevgi alt boyutu arasında ($r=,689$; $p<.001$); en düşük ise Sevgi alt boyutu ile Olumsuz tutum alt boyutu arasında ($r=,179$; $p<.01$) düzeyinde gerçekleşmiştir. Tüm bu sonuçlar Tablo 5’de verilmiştir. Tüm bu bulgular ise alt boyutların aynı yapı içerisinde olduklarını kanıtlamaktadır.

Tablo 5: Alt Boyutlar Arasındaki Korelasyon Katsayıları

Boyutlar	Sevgi	İlgi	Olumsuz tutum
Sevgi	1,00	,689*	,179**
İlgi	,689*	1,00	,286*
Olumsuz tutum	,179**	,286*	1,00

* $p<0,001$; ** $p<0,01$

Açımlayıcı faktör analizi neticesinde meydana gelen modelin uyumluluğunu değerlendirmek için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır (Kline, 2005). Bu çalışmada model uyum indeksleri olarak Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA), Normal Theory Weighted Least Squares Chi-Square, Degrees of Freedom (DF), Root Mean Square Residual (RMR), Goodness of Fit Index (GFI), Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI), Normed Fit Index (NFI), Non-Normed Fit Index (NNFI), Comparative Fit Index (CFI), Relative Fit Index (RFI) ve Incremental Fit Index (IFI) dikkate alınmıştır. Tablo 6 incelendiğinde, üç faktörden oluşan yapıya ilişkin olarak gerçekleştirilen doğrulayıcı faktör analizlerinde model üzerinde elde edilen ilk uyum iyiliği indekslerinin tamamının mükemmel uyum ve iyi uyum değerlerine sahip

olmasından dolayı, yapı kabul edilebilir olduğu için model üzerinde modifikasyon gerçekleştirilmemiştir. Tüm bu bulgular sonucunda doğrulayıcı faktör analizi sonrası elde edilen uyum iyiliği indeksleri incelendiğinde, 15 maddelik ölçme aracının 3 faktörlü yapıya iyi bir uyum gösterdiği ve uygulanabilir olduğu tespit edilmiştir. Ölçekte kalan 15 madde için yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda erişilen path diyagramı Şekil 1’de verilmiştir. Path diyagramında görülen madde numaraları taslak ölçekteki madde numaralarıdır.

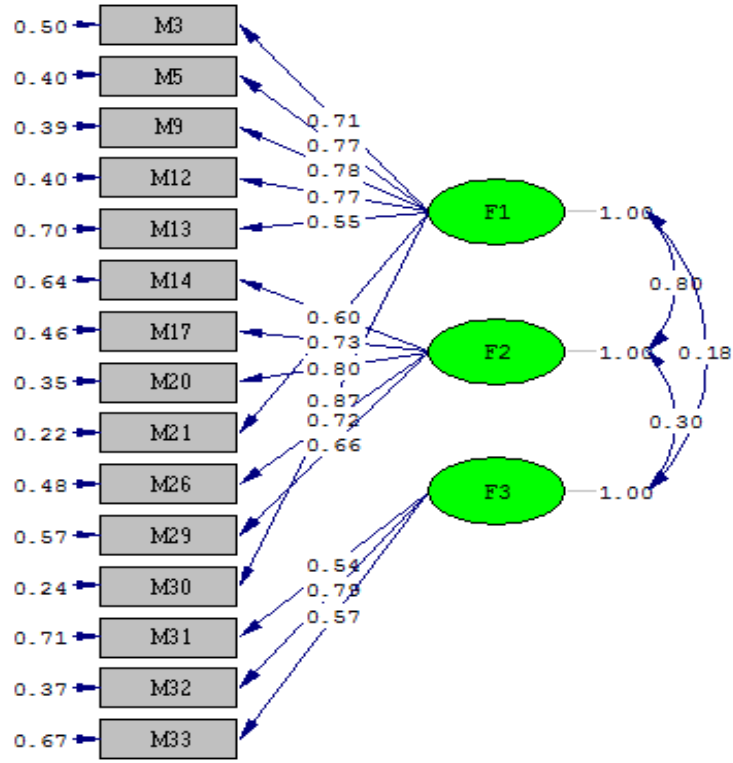
Tablo 6: Ölçme Modelinin İlk Uyum İyiliği İndeks Değerleri ve Yapısal Modeller için Uyum İstatistikleri

Uyum İndeksi	Kriterler	Uyum Noktaları	Ölçme Modelinin İlk Uyum İyiliği İndeks Değerleri	Kaynak
χ^2	-	-	179.40 P= 0.00000	-
DF	-	-	87	-
χ^2/df	-	$\chi^2/df \leq 3$ (mükemmel uyum)	2.06	(Kline, 2005)
RMSEA	0 = mükemmel uyum 1= uyum yok	≤ 0.05 (mükemmel uyum) ≤ 0.08 (iyi uyum) ≤ 0.10 (zayıf uyum)	0.05	(Brown, 2006; Jöreskog ve Sörbom, 1993; Raykov ve Marcoulides, 2008; Schumacher ve Lamax, 1996; Sümer, 2000) (Hooper, Coughlan ve Mullen, 2008; Jöreskog ve Örbom, 1993; Sümer, 2000) (Kelloway, 1989; Tabachnick ve Fidell, 2001)
GFI	0 = uyum yok	≥ 0.90 (iyi uyum)	0.94	(Schumacher ve Lamax, 1996; Hooper, Coughlan ve Mullen, 2008; Kelloway, 1989; Sümer, 2000)
AGFI	1= mükemmel uyum	≥ 0.95 (mükemmel uyum)	0.92	(Hooper, Coughlan ve Mullen, 2008; Sümer, 2000)

RMR	0 = mükemmel uyum	≤ 0.05 (mükemmel uyum)	0.06	(Brown, 2006; Bryne, 1994)
SRMR	1= uyum yok	≤ 0.08 (iyi uyum) ≤ 0.10 (vasat uyum)	0.04	(Brown, 2006; Hu ve Bentler, 1999) (Kline, 2005)
CFI	0 = uyum yok 1= mükemmel uyum	≥ 0.90 (iyi uyum) ≥ 0.95 (mükemmel uyum)	0.99	(Hu ve Bentler, 1999; Sümer, 2000; Tabachnick ve Fidell, 2001) (Hu ve Bentler, 1999; Sümer, 2000; Thompson, 2004)
IFI	-	-	0.99	-
RFI	-	-	0.97	-
NFI	0 = uyum yok	≥ 0.90 (iyi uyum)	0.97	(Kelloway, 1989; Schumacher ve Lamax, 1996; Sümer, 2000; Tabachnick ve Fidell, 2001; Thompson, 2004)
NNFI	1= mükemmel uyum	≥ 0.95 (mükemmel uyum)	0.98	(Hu ve Bentler, 1999; Sümer, 2000)

Çokluk, Ö., Güçlü, Ş. ve Şener, B. (2016, s. 271)

Şekil 1: Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen path diyagramı

Chi-Square=179.40, df=87, P-value=0.00000, RMSEA=0.054

F1: Sevgi boyutu, F2: İlgı boyutu, F3: Olumsuz tutum boyutu.

Şekil 1’de görüldüğü üzere, maddelerin faktör yükleri 0,54 ile 0,87 arasında değişmektedir. Her bir maddeye ait standardize çözümleme değerlerinin anlamlı olup olmadığını belirlemek için t değerleri incelenmiştir. Çokluk ve arkadaşları 2016, t değerinin 2.56’yı aşması ,01 düzeyinde manidardır. Ölçek maddelerinin 8,82 ile 20,79 arasında t değerleri aldıkları belirlenmiştir. Bu bağlamda hesaplanan tüm maddeler için t değerlerinin $p < .01$ düzeyinde anlamlı olduğu tespit edilmiştir. DFA sonrası elde edilen veriler ışığında, 15 maddelik ölçme aracının 3 faktörlü yapıyla kabul edilebilir düzeyde iyi uyum gösterdiği ve uygulanabilir olduğu söylenebilir.

Güvenirlık

Ölçeğin güvenirlğine ilişkin olarak, tüm ölçek için ve her bir alt boyut için ayrı ayrı Cr α (Cronbach alpha) güvenirlık katsayıları hesaplanmıştır. Ölçeğin güvenirlğine ve homojenliğine ilişkin olarak Cr α güvenirlği; ölçekte yer alan her bir maddenin ölçmek istenen özelliği ölçüp ölçmediğini belirlemek amacıyla madde toplam test korelasyonları ve t testi hesaplanmıştır. Cr α güvenirlği ve madde toplam test korelasyonları sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Ölçeğin genel güvenirlğine ilişkin Cronbach Alfa (Cr α) değerinin 0.50’ye eşit veya 0.50’den yüksek olması gerekir. Ölçeğe veya boyutlara fenomeni ölçen daha fazla madde eklenerek genellikle Cr α değeri yükseltilebilmektedir (Özdamar, 2017). İslamoğlu ve Alnıaçık 2014, ölçekte Cr α değerinin 0.61 ile 0.80 arasında olduğunda güvenirlğinin kabul edilebilir düzeye, 0.81 ile 0.99 arasında olduğunda ise yüksek güvenirlık düzeyine sahip olduğunu; Özdamar 2015, ölçekte Cr α değerinin 0.60 ile 0.70

arasında olduğunda yeterli güvenilirlik düzeyine, 0.70 ile 0.90 arasında olduğunda yüksek güvenilirlik düzeyine, 0.90'nın üzerinde ise çok yüksek güvenilirlik düzeyine sahip olduğunu; Kayış 2017, ölçekte C_{α} değerinin 0.60 ile 0.80 arasında olduğunda oldukça güvenilir, 0.80 ile 0.99 arasında olduğunda ise yüksek derecede güvenilir olduğunu belirtmişlerdir. Bu bağlamda yapılan istatistiksel incelemelerden sonra ölçeğin tümüne ait C_{α} güvenilirliği 0.90, birinci alt faktöre ilişkin C_{α} 0.90 ikinci alt faktöre ilişkin C_{α} 0.83, üçüncü alt faktöre ilişkin C_{α} 0.64, birinci ve ikinci alt faktörlerin tümüne ilişkin C_{α} 0.92 olarak bulunmuştur. Elde edilen bu bulgular neticesinde ölçeğin güvenilirliğinin tatmin edici düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Ölçekteki her bir maddenin, ölçmek istediği özelliği ölçüp ölçmediği ve ölçtükleri özellik açısından bireyleri ayırt edebilmeyi belirleyebilmek maksadıyla madde toplam test korelasyonu hesaplanmıştır. Tablo 7'de görüldüğü üzere madde test toplam korelasyon katsayıları ,391 ile ,828 aralığında olması sebebiyle ölçek maddelerinin ölçülmek istenen özelliği ölçme amacına hizmet ettiğini kanıtlamaktadır (Alpar, 2010).

Tablo 7: Maddelere ilişkin Madde-Toplam Korelasyonu ve Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayıları

Faktörler	Nihai Madde Numarası	Yeni Madde Numarası	Madde Toplam Test Korelasyonu	Madde çıkarıldığı da Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayısı	Alt Faktöre İlişkin Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayısı	Ölçeğin Tümüne Ait Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayısı
Sevgi	3	1	,686	,898		,90
	5	2	,735	,889		
	9	3	,738	,890		
	12	4	,731	,889	,90	
	13	5	,523	,912		
	21	6	,828	,878		
	30	7	,807	,881		
İlgi	14	8	,524	,820		
	17	9	,662	,783		
	20	10	,694	,775	,83	
	26	11	,647	,787		
	29	12	,608	,801		
Olumsuz tutum	31	13	,391	,618		
	32	14	,570	,407	,64	
	33	15	,419	,606		

Ölçekte yer alan her bir maddenin ölçülmek istenilen özelliğe sahip olan bireylerle sahip olmayanları ayırt edip etmediğini tespit edebilmek için, maddelerin toplam puanlarına göre üst %27 ve alt %27'lik grupların ortalama madde puanları arasındaki farklar t-testi ile irdelenmiştir. Tablo 8'de görüldüğü üzere, t değerlerinin 4,29-22,52 arasında değiştiği ve hepsinin anlamlı ($p < ,001$) olduğu belirlenmiştir. Ölçeğe ait olan maddelerin ortalama puanları ise 1,29-4,70 aralığında değiştiği tespit edilmiştir. Elde edilen bu

veriler, ölçeğin tüm maddelerinin özelliğe sahip olanla (üst grup) olmayanı (alt grup) ayırt ettiğini yani bireyler arasındaki farklılıkları meydana çıkarabildiği tespit edilmiştir.

Tablo 8: Ölçeğin Madde Analizi %27'lik Üst ve Alt Gruplar (n=99) için t Değerleri

Madde No	Üst %27- Alt %27	Ortalama	Standart Sapma	t	p
3	Üst %27	4,70	0,61	17,213	0,000*
	Alt %27	2,33	1,22		
5	Üst %27	3,81	0,90	20,672	0,000*
	Alt %27	1,50	0,64		
9	Üst %27	3,22	0,76	18,880	0,000*
	Alt %27	1,33	0,63		
12	Üst %27	3,89	0,95	18,791	0,000*
	Alt %27	1,58	0,76		
13	Üst %27	4,47	0,88	11,939	0,000*
	Alt %27	2,65	1,23		
21	Üst %27	4,19	0,92	22,520	0,000*
	Alt %27	1,52	0,73		
30	Üst %27	3,66	0,88	21,478	0,000*
	Alt %27	1,29	0,65		
14	Üst %27	4,28	0,75	13,171	0,000*
	Alt %27	2,52	1,09		
17	Üst %27	3,64	0,96	17,164	0,000*
	Alt %27	1,47	0,81		
20	Üst %27	3,68	0,92	19,640	0,000*
	Alt %27	1,43	0,67		
26	Üst %27	3,81	1,02	14,591	0,000*
	Alt %27	1,74	0,97		
29	Üst %27	4,34	0,85	16,210	0,000*
	Alt %27	1,97	1,16		
31	Üst %27	4,70	0,75	4,778	0,000*
	Alt %27	4,00	1,26		
32	Üst %27	4,70	0,61	4,292	0,000*
	Alt %27	4,14	1,16		
33	Üst %27	4,51	0,98	5,520	0,000*
	Alt %27	3,56	1,40		

*p<0,001

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada liselerde öğrenim gören öğrencilerin antrenörlük mesleğine yönelik tutumlarını belirlemek için Likert tipi ölçek geliştirilmiştir. Yapılan geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları sonucunda 15 maddelik bir tutum ölçeği geliştirmiştir. Temel bir ölçme ilkesine göre bireyin bir dizi farklı tepkiyi ya da maddeyi kullanarak elde edilen ölçüm veya sonuç, şahsın bir tek cevabını ya da tepkisini kullanarak elde edilen sonuç ya da ölçümden daha güvenilirdir (Tavşancıl, 2014). Yapılan döndürülmüş temel bileşenler analizi neticesinde ölçeğin 3 alt boyuttan oluşması bu görüşü de anlamlı

kılmaktadır. Bu bağlamda araştırmacılar tarafından antrenörlük mesleğine dönük olarak 1. faktör sevgi, 2. faktör ilgi, 3. faktör ise olumsuz tutum şeklinde adlandırılmıştır. Bu faktörler etiketlenirken nasıl bir süreç izlendiği detaylı bir şekilde araştırmanın bulgular kısmında verilmiştir. Ayrıca uygulanan doğrulayıcı faktör analizleri sonucunda da ölçeğin bu üç faktörlü yapıyla uyumlu olduğu tespit edilmiştir. Madde analizleri için Madde toplam test korelasyonları (0,391-0,828) ve t testi (4,29-22,52), verilerin temel bileşenler analizine uygunluğunun saptanması için Kaiser-Meyer-Olkin (0,92) katsayısı ve Barlett Sphericity testi ($\chi^2=2700,201$; $p<0,05$), ölçeğin güvenilirliğini belirlemek için Cronbach güvenirlilikleri (ölçeğin tümüne ait α değeri: 0.90) hesaplanmıştır.

Sonuç olarak alan yazındaki çalışmalar incelendiğinde, literatürün antrenörlerin liderlik tipleriyle ilgili yurtdışı kaynaklı olduğu ve yurt içinde ise bu tarz çalışmaların uyarlama türünde olduğu tespit edilmiştir. Aynı zamanda öğrencilerin antrenörlük mesleğine ilişkin tutumlarının ölçülmesiyle ilgili bir çalışmanın da olmaması alan yazındaki eksiklik olarak tespit edilmiştir. Bu çalışmada literatürdeki bu eksikliği giderebilmek için eğitimle ilişkili olduğu öne sürülen tutum üzerinden çalışılmış ve antrenörlük mesleğine yönelik bir tutum ölçeği geliştirilmiştir. Ölçeğin bu çalışmadan sonra adı Lise Öğrencilerinin Antrenörlük Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği (LAYTÖ) olarak adlandırılacak ve uygulanacaktır.

Geliştirilen ölçeğin literatüre yapacağı katkının yanı sıra eğer ölçek farklı gruplarda kullanılacaksa, o gruplar üzerinden ulaşılabilecek verilere de ayrıca geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılması önerilmektedir. Araştırmanın sınırlılığı, ölçeğin açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizlerinin aynı araştırma grubundan elde edilen verilerden yapılmış olmasıdır. Araştırmacılar tarafından geliştirilen ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğine ait bulgular, liselerde öğrenim gören öğrencilerin antrenörlük mesleğine ilişkin tutumlarını tespit etmek için kullanılabilir nitelikte olduğunu kanıtlamaktadır.

KAYNAKLAR

1. Adıgüzel A (2012): Okula ilişkin tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Düzce, 30-45.
2. Alpar R (2010): Spor, sağlık ve eğitim bilimlerinden örneklerle uygulamalı istatistik ve geçerlik-güvenirlilik. 1. Baskı, Ankara: Detay yayıncılık.
3. Alpar R (2011): Uygulamalı çok değişkenli istatistiksel yöntemler. 3. Baskı, Ankara: Detay yayıncılık.
4. Arslan D, Aytaç A (2010): İlk okuma yazma öğretimi dersine ilişkin tutum ölçeği geliştirilmesi. İlköğretim Online, Ankara, 9(3), 841-850.
5. Aslan H (2015): Antrenörlerin liderlik davranış tiplerine göre eleştirel düşünme eğilimlerinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Anabilim Dalı, Kayseri.
6. Başer T (2009): Türkiye basketbol erkekler 1. ligi'nde (beko basketbol ligi) görev yapan antrenörlerin algılanan liderlik özellikleri ile gerçekte var olan liderlik özelliklerinin incelenmesi ve yeni bir model önerisi. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, İstanbul.
7. Bakıoğlu Ç, Kurtuldu MK (2015): Piyano dersine yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. Alan Eğitimi Araştırmaları Dergisi (ALEG), Trabzon, 1(1), 33-39.
8. Çelik HC, Gazioğlu S, Pesen C (2012): Development of a scale to measure teacher candidates' attitudes toward research. Journal of Educational Sciences Research, Kütahya, 2(2), 105-121.
9. Çetin Ş (2006): Öğretmenlik mesleği tutum ölçeğinin geliştirilmesi (geçerlik ve güvenilirlik çalışması). Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi, Ankara, Sayı:18, 28-37.

10. Çeyiz S (2007): Adana ilinde futbol antrenörlüğü yapan bireylerin liderlik tarzlarının belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Adana,
11. Çokluk Ö, Şekercioğlu G, Büyükoztürk Ş (2016): Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik spss ve lisrel uygulamaları. 4. Baskı, Ankara: Pegem akademi.
12. Demirhan G, Altay F (2001): Lise birinci sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutum ölçeği II. Spor Bilimleri Dergisi, Ankara, 12(2), 9-20.
13. Donuk B (2006): Türkiye profesyonel futbol ligi antrenörlerinin liderlik tarzlarının incelenmesi ve bir model yaklaşım. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, İstanbul.
14. Evrekli E, İnel D, Balım GA, Kesercioğlu T (2009): Fen öğretmen adaylarına yönelik yapılandırmacı yaklaşım tutum ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. Türk Fen Eğitimi Dergisi, 6(2), 134-148.
15. İnce P (2006): Antrenör davranışları ve sporcu doyumu: ölçek geliştirme ve uyarlama çalışması. Yüksek Lisans Tezi. Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi Öğretmenliği Anabilim Dalı, Manisa.
16. İslamoğlu AH, Alnıaçık Ü (2014): Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri. Gözden geçirilmiş ve genişletilmiş 4. Baskı, İstanbul: Beta.
17. Kan A, Akbaş A (2005): Lise öğrencilerinin kimya dersine yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Mersin, Cilt 1, Sayı 2, 227-237.
18. Kayış A (2017): Güvenirlik analizi (Reliability analysis). (Ed. Ş. Kalaycı), Spss uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri 8. Baskı içinden (s. 404-419). Ankara: Dinamik Akademi.
19. Kline RB (2005): Principles and practice of structural equation modeling (2nd ed.). New York: Guilford Press.
20. Kline RB (2011): Principal and practice of structural equation modeling. (3rd ed.). The Guilford Press: New York.
21. Konter E (1996): Bir lider olarak antrenör.1. Baskı, İstanbul: ALFA Basım Yayım Dağıtım.
22. Konter E (2004): Antrenörlük ve takım psikolojisi. Ankara: Palme Yayınevi.
23. Körük E, Biçer T, Donuk B (2003): Amatör futbol antrenörlerinin liderlik davranış tipleri kullandıkları motivasyon tekniklerinin belirlenmesi. İ.Ü. Spor Bilimleri Dergisi, İstanbul, 11;3, (ÖS), 53-57.
24. Nazlıççek N, Erkin E (2002): İlköğretim matematik öğretmenleri için kısaltılmış matematik tutum ölçeği. 5. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitim Kongresi Bildiri Kitabı.
25. Ocağ G, Dönmez S (2010): İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin matematik etkinliklerine yönelik tutum ölçeği geliştirme. Kuramsal Eğitimbilim Dergisi, Afyonkarahisar, 3(2), 69-82.
26. Orhan A (2010): Tutumlar ve önyargı. (Ed. S. Karakaş, R. Eski), Psikolojiye giriş (Morgan C. T.) 18. Baskı (Düzeltilmiş ve gözden geçirilmiş) içinden (s. 335-358). Konya: Eğitim Akademi Yayınları.
27. Orhan B, Kan A (2018): Toprak sahiplerinin mevsimlik tarım işçilerine yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. Marmara Coğrafya Dergisi, İstanbul, Sayı: 37, 94-102.
28. Öncü E, Gürbüz B, Tunçkol HM (2012): Basketbol tutum ölçeğinin geliştirilmesi. International Journal of Human Sciences, Sakarya, 9(2), 126-140.
29. Özdamar K (2013): Paket programları ile istatistiksel veri analizi-2. Yenilenmiş 9. Baskı, Ankara: Nisan Kitabevi.
30. Özdamar K (2015): Paket programları ile istatistiksel veri analizi-1. Yenilenmiş 10. Baskı, Ankara: Nisan Kitabevi.
31. Özdamar K (2017): Ölçek ve test geliştirme yapısal eşitlik modellemesi. Yenilenmiş 2. Baskı, Ankara: Nisan Kitabevi.
32. Sevim Y (2010): Antrenör eğitim ilkeleri. 2. Basım. Ankara: Fil Yayınevi.
33. Sevim Y, Tuncel F, Erol E, Sunay H (2001): Antrenör eğitimi ve ilkeleri. Ankara: Gazi Kitabevi.
34. Sunay H (1995): Türkiye'de antrenör eğitim programlarının etkinliği. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara.
35. Şad SN (2012): An attitude scale for smart board use in education: validity and reliability studies. Computer & Education, 58(3), 900-907.
36. Tavşancıl E (2006): Tutumların ölçülmesi ve spss ile veri analizi. Ankara: Nobel Yayıncılık.
37. Tavşancıl E (2014): Tutumların ölçülmesi ve spss ile veri analizi. 5. Basım. Ankara: Nobel Yayıncılık.

38. Tekbıyık A, Akdeniz RA (2010): Ortaöğretim öğrencilerine yönelik güncel fizik tutum ölçeği: geliştirilmesi, geçerlik ve güvenilirliği. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, Trabzon, 7(4), 134-144.
39. Temel V (2010): Konya iline ait bireysel ve takım sporu antrenörlüğü yapan bireylerin liderlik tarzlarının karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Karaman.
40. Tezbaşaran AA (2008): Likert tipi ölçek hazırlama kılavuzu. 3. Sürüm, e-Kitap. https://www.academia.edu/1288035/Likert_Tipi_%C3%961%C3%A7ek_Haz%C4%B1rlama_K%C4%B1lavuzu. (Erişim Tarihi: Kasım 12, 2017).
41. Thompson B (2004): Exploratory and confirmatory factor analysis. Washington, DC: American Psychological Association.
42. Timurkaan HS (2016): Malatya ilinde futbol antrenörlüğü yapan bireylerin liderlik tarzlarının belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara.
43. Tufan E, Güdek B (2008): Müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Ankara, 6(1), 25-40.
44. Tuncel, F (2007): Antrenörlük ve antrenman. 3. Baskı. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
45. Toros T, Tiryaki Ş (2006): Sporda liderlik ölçeği'nin-futbolcuların antrenör davranışlarını algılaması versiyonunun-geçerlik ve güvenilirlik çalışması. 9. Spor Bilimleri Kongresi, Muğla.
46. Turan Oluk N, Kan A, Ekmekci G (2016): Kavram haritasına yöntemine yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 17(1), 95-110, Kırşehir.
47. TDK (2006): Güncel Türkçe Sözlük. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5a084dc89f39d2.24321918. (Erişim Tarihi: Kasım 12, 2017).
48. Unutmaz V, Gençer RT (2012): Spor için liderlik ölçeği-sporcunun antrenör davranışını algılaması versiyonu'nun psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, Manisa, 7(1), 27-34.
49. Üner S, Kan A, Akkuş H (2017): Nükleer santrale yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi/JRES*, Ankara, 4(1), 33-48.
50. Ünlü H (2011): Beden eğitimi öğretmenliği mesleğine yönelik tutum ölçeği (BEÖYTÖ) geliştirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, İstanbul, 11(4), 2005-2020.
51. Yanık M, Çamlıyer H (2013): Ortaöğretimde beden eğitimi öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği geliştirilmesi. *International Journal of Human Sciences*, Sakarya, Volume:10, Issue:2, 691-705.
52. Yenel F, Gürbüz B, Güngörmüş AH (2006): Spor için liderlik ölçeği'nin sporcuların antrenörün davranışlarını algılaması versiyonunun psikometrik özelliklerinin değerlendirilmesi. 9. Spor Bilimleri Kongresi, Muğla.
53. Yurdugül H (2005): Ölçek geliştirme çalışmalarında kapsam geçerliği için kapsam geçerlik indekslerinin kullanılması. 14. Eğitim Bilimleri Kurultayı, Denizli.